

Na osnovu člana 22. stav 3. Zakona o zaštiti na radu („Službeni list SRBiH“, broj: 22/90), Republički komitet za zdravstvo, rad i socijalnu zaštitu, donosi:

**PRAVILNIK
O NAČINU I POSTUPANJU VRŠENJA PERIODIČNIH PREGLEDA I ISPITIVANJA
IZ OBLASTI ZAŠTITE NA RADU**

Član 1.

Ovim pravilnikom propisuje se način i postupak vršenja periodičnih pregleda i ispitivanja mašina, uređaja na mehanizovan pogon, alata i drugih sredstava za rad i opremu (u daljem tekstu: sredstva rada i opreme), fizičkih, hemijskih i bioloških štetnosti i mikroklimu u radnim i pomoćnim prostorijama i sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu (u daljem tekstu: sredstva lične zaštite), kao i oblik i sadržaj isprave o izvršenim periodičnim pregledima i ispitivanjima.

Član 2.

Periodičnim pregledom i ispitivanjima podliježu sljedeća sredstva rada i opreme:

1. pokretne, stabilne i kose dizalice sa električnim i drugim pogonom kojim se diže, perenosi ili spušta teret pomoću čeličnog užeta, lanca ili magneta (mostne, poluportalne, portalne i stubne dizalice) kao i kombinacije takvih dizalica koje služe za industrijski, građevinski i drugi transport;
2. liftovi za prevoz radnika i tereta, sa pratiocem ili bez njega;
3. žičare za prevoz radnika i tereta, sa pripadajućom opremom, postojenjima i objektima;
4. stabilni i pokretni kompresori i kompresorske stanice sa radnim pritiskom većim od 1 bar ili kapacitetom većim od 6m³/min;
5. mehaničke i hidraulične prese i mašine za sječenje i obradu materijala na mehanizovan pogon;
6. sve vrste sredstava rada na mehanizovan pogon;
7. sve vrste alata sa električnim, hidrauličnim, pneumatskim, parnim pogonom i motorima sa unutrašnjim sagorjevanjem.

Član 3.

Periodičnim pregledima fizičkih, hemijskih i bioloških štetnosti i mikroklimu podliježu radne i pomoćne prostorije u kojima:

1. proces rada koji se u njima obavlja utječe na temperaturu, vlažnost i brzinu strujanja zraka (mikroklimatski uslovi);
2. u procesu rada nastaje buka i vibracija, odnosno štetna zračenja osim jonizirajućih;
3. je pri radu potrebno osigurati odgovarajuću osvjetljenost;
4. se u procesu rada stvaraju štetni plinovi, prašina, pare, magle, dim i aerosoli;
5. pri radu koriste ili proizvode opasne tvari u kojima nastaju organizmi štetni za zdravlje (virusi, bakterije, gljivice i sl.).

Pregledi iz prethodnog stava vrše se radi utvrđivanja da li su koncentracije štetnosti u granicama dozvoljenim jugoslovenskim standardima, odnosno propisima donesenim na osnovu zakona.

Član 4.

Periodični pregledi i ispitivanja sredstava lične zaštite vrše se na način i po postupku koji je propisan jugoslovenskim standardima i propisima donesenim na osnovu zakona.

Član 5.

Periodični pregledi i ispitivanja sredstava rada i opreme iz čl.2. ovog pravilnika koja se prvi put puštaju u rad, vrše se prije puštanja u rad, a naredni pregledi i ispitivanja vrše se najmanje jednom u tri godine, ako posebnim propisom ili upustvom proizvođača nisu određeni drugi rokovi.

Periodični pregledi i ispitivanja dizalica postavljenih u mašinskim halama termoelektrana i hidroelektrana iz čl.2. tačka 1. ovog pravilnika, vrše se za vrijeme generalnog remonta postrojenja u ovim objektima.

Periodični pregledi i ispitivanja sredstava rada iz čl.2. ovog pravilnika vrše se po planu organizacije, odnosno poslodavca iz čl.1. Zakona o zaštiti na radu

Član 6.

Periodični pregledi i ispitivanja fizičkih, hemijskih i bioloških štetnosti i mikroklima u radnim i pomoćnim prostorijama u kojima se one pojavljuju vrše se u roku od tri godine, računajući od prethodno izvršenog pregleda i ispitivanja.

Pregledi i ispitivanja fizičkih, hemijskih i bioloških štetnosti i mikroklima u novoizgrađenim radnim i pomoćnim prostorijama vrše se odmah nakon početka radnog procesa i kada nastanu uslovi zbog kojih je ispitivanje obavezno, a najdalje šest mjeseci od dana puštanja postojenja u rad.

Član 7.

Novi pregledi i ispitivanja iz čl.2. i 3. ovog pravilnika vrše se i ukoliko se izmijene uslovi utvrđeni prethodnim pregledima i ispitivanjima.

Izmijenjeni uslovi u smislu prethodnog stava mogu nastati usljed:

1. građevinske rekonstrukcije objekta;
2. zamjene, odnosno rekonstrukcije postojećih, kao i postavljanju novih sredstava i opreme;
3. promjena lokacije sredstava rada i opreme;
4. izmjena tehnološkog procesa rada;
5. rekonstrukcije ili zamjene postojećih, odnosno uvođenja novih uređaja, postojenja i pripadajućih instalacija u radnim i pomoćnim prostorijama sa ciljem da se mikroklimatski uslovi i prisutne štetnosti dovedu u dozvoljene granice.

Član 8.

O izvršenim pregledima i ispitivanjima iz čl.2, 3. i 4. ovog pravilnika organizacija koja ispunjava uslove u pogledu kadrova i tehničke opreme sačinjava, odnosno izdaje odgovarajuću ispravu koja sadrži rezultate pregleda i ispitivanja i konstataciju da li pregledi i ispitivanja rada i opreme i sredstava lične zaštite, odnosno radne i pomoćne prostorije udovoljavaju zahtjevima utvrđenim propisima donesenim na osnovu zakona.

Kada rezultati ispitivanja fizičkih, hemijskih i bioloških štetnosti i mikroklima nisu u granicama utvrđenim propisima i jugoslovenskim standardima, a neposredno utiču na uslove rada na sredstvima rada, isprava za sredstva rada se ne može izdati.

Član 9.

Isprava iz stava 1. prethodnog člana sačinjava se odnosno izdaje se pismeno u obliku upotrebne dozvole.

Član 10.

Isprava kojom se dokazuje da pregledana i ispitana sredstva rada i opreme, fizičke, hemijske i biološke štetnosti i mikroklima u radnim i pomoćnim prostorijama i radnim prostorima i sredstva lične zaštite ispunjavaju uslove utvrđene propisima donesenim na osnovu zakona sadrži:

1. naziv organizacije koja izdaje ispravu;
2. broj isprave;
3. mjesto i datum izdavanja isprave;
4. naziv podnosioca zahtjeva;
5. vrsta pregleda i ispitivanja sredstava rada i opreme, odnosno fizičkih, hemijskih i bioloških štetnosti i mikroklima u radnim i pomoćnim prostorijama i radnim prostorima i sredstava lične zaštite;
6. lokacija;
7. tehničke karakteristike;
8. konstataciju da li pregledana sredstva rada i opreme, fizičke, hemijske i biološke štetnosti i mikroklima u radnim i pomoćnim prostorijama i radnim prostorima i sredstva lične zaštite ispunjavaju uslove utvrđene propisima donesenim na osnovu zakona;
9. potpis direktora organizacije koja izdaje ispravu;
10. pečat.

Član 11.

Organizacija iz čl.1. stav 1. Zakona o zaštiti na radu koja je izvršila preglede i ispitivanja sredstava rada i opreme, fizičkih, hemijskih i bioloških štetnosti i mikroklima u radnim i pomoćnim prostorijama i radnim prostorima i sredstva lične zaštite obavezna je sačiniti zapisnik o stručnom nalazu.

Zapisnik o stručnom nalazu sadrži:

1. naziv organizacije koja je izvršila preglede i ispitivanja;

2. datum i mjesto pregleda i ispitivanja;
  3. ime i prezime, stručna sprema i radno iskustvo u struci radnika koji su vršili pregled i ispitivanja;
  4. spisak propisa, standarda i instrumenata koji su korišteni pri pregledu i ispitivanju;
  5. podatke o metodi i načinu vršenja pregleda i ispitivanja;
  6. šematski prikaz mjernih mjesta i vrijeme uzimanja uzorka;
  7. konstataciju da li su sredstva rada i opreme postavljeni ili ugrađeni prema projektnoj dokumentaciji;
  8. konstatacija da li je došlo do promjene lokacije sredstava rada i opreme u odnosu na lokaciju utvrđenu prethodnim pregledima i ispitivanjima;
  9. rezultate ili vrijednosti utvrđene pojedinačnim ispitnim radnjama;
  10. vrijeme izlaganja radnika prisutnim štetnostima u toku rada i izračunate vrijednosti dozvoljenog vremena izlaganja;
  11. maksimalno dozvoljene vrijednosti mjernih veličina (buke, vibracija, štetne nokse i dr.) utvrđene propisima donesenim na osnovu zakona;
  12. konstataciju da li pregledana sredstva rada i opreme, radne i pomoćne prostorije i radni prostori, sredstva lične zaštite udovoljavaju zahtjevima utvrđenim propisima donesenim na osnovu zakona;
  13. ukoliko se pregledima i ispitivanjima utvrdi da sredstva rada i opreme, radne i pomoćne prostorije i radni prostori, sredstva lične zaštite ne udovoljavaju zahtjevima utvrđenim propisima donesenim na osnovu zakona, navesti procese i standarde kojim ne udovoljavaju.
  14. potpis lica koja su vršila preglede i ispitivanja.
- Isprave iz prethodnog člana i zapisnik iz prethodnog stava sačinjavaju se u tri primjerka od kojih se dva ostavljaju podnosiocu zahtjeva, a jedan zadržava organizacija koja je izvršila preglede i ispitivanja.

Član 12.

Podnosilac zahtjeva za obavljanje pregleda i ispitivanje iz čl.2, 3. i 4. ovog pravilnika i izdavanje isprave iz čl.8. stav 1. ovog pravilnika, uz zahtjev prilaže dokumentaciju i podatke o sredstvima rada i opremi, fizičkim, hemijskim i biološkim štetnostima i mikroklimi u radnim i pomoćnim prostorijama i radnim prostorima, tehničko – tenološkim procesima i sredstvima lične zaštite koji se pregleda i ispituju.

Član 13.

Ukoliko je za sredstva rada i opremu i za njihove dijelove propisan jugoslovenski standard i izdavanje atesta na osnovu propisa o tehničkim mjerama, podnosilac zahtjeva za vršenje, ispitivanje i izdavanje isprava dužan je da to posebno naznači i da priloži atest uz tehnički dokumentaciju.

Član 14.

Pregledima i ispitivanjima sredstava rada i opreme iz čl.2. ovog pravilnika utvrđuje se da li su na njima primjenjene mjere zaštite na radu, a naročito:

1. da li su sredstva rada i opreme postavljena ili ugrađena prema projektnoj dokumentaciji;
2. da li postoje odgovarajući uređaji za zaštitu od opasnosti pri radu;
3. da li su na sredstvima rada i opremi, odnosno njihovim dijelovima nastale promjene koje predstavljaju opasnost za život i zdravlje radnika na radu;
4. da li se i u kojim količinama javljaju štetne materije i da li su ispravni uređaji za odvođenje štetnih materija;
5. da li sredstva rada i oprema stvaraju buku i vibraciju i kojeg intenziteta i da li su primjenjene propisane mjere zaštite;
6. da li ima ispravnu toplotnu izolaciju;
7. da li su ispravni zaštitni uređaji za zaštitu radne sredine od štetnih zračenja;
8. da li su ispravni uređaji za uključenje u pogon i isključenje iz pogona, signalni i kontrolni uređaji i uređaji za upravljanje;
9. da li se rad na sredstvima rada i opremi i njihovim dijelovima vrši prema upustvima za rad i održavanje;
10. da li je obezbjeđenja ispravnost pripadajućih instalacija i opreme za odvođenje štetnih materija, kao i zaštita na električnim instalacijama (zaštita od direktnog i indirektnog dodira dijelova pod naponom, kratkog spoja i preopterećenja).

Član 15.

Sredstva rada i opreme koja predstavljaju funkcionalnu, odnosno tehnološku cjelinu ispituju se kao jedinstveno postrojenje.

Član 16.

Pregledi i ispitivanja vrše se kada su sredstva rada i opreme u mirovanju i kada su u pogonu sa i bez opterećenja.

Član 17.

Sredstva rada i opreme pregledaju se i ispituju na mjestima upotrebe ili na drugom odgovarajućem mjestu pod okolnostima koje su bitne za primjenu mjera zaštite na ardu.

Član 18.

Periodični pregledi i ispitivanja fizičkih, hemijskih i bioloških štetnosti i mikroklimе vrše se u uslovima maksimalnog korištenja instalisanih kapaciteta.

Član 19.

Periodični pregledi i ispitivanja fizičkih, hemijskih i bioloških štetnosti i mikroklimе (gasovi, prašina, para i aerosoli) u radnim i pomoćnim prostorijama vrše se uzimanjem uzoraka, na način propisan jugoslovenskim standardima.

Ukoliko su utvrđene štetnosti iz prethodnog stava iznad dozvoljenih granica, ispitivanjem se određuje dozvoljenPeriodični pregledi i ispitivanja fizičkih, hemijskih i bioloških štetnosti i mikroklimе vrše se u zimskom i ljetnom periodu.

Član 20.

Pregledima i ispitivanjima uslova fizičkih, hemijskih i bioloških štetnosti i mikroklimе utvrđuje se:

1. temperatura zraka, temperatura zračenja, relativna vlažnost i brzina strujanja vazduha;
2. nivo buke i podatke o nivou buke po aktivnim pojasima, ako prelaze dozvoljen nivo;
3. vibracije;
4. prirodna i vještačka osvjetljenost;
5. koncentracija štetnih plinova, prašina, magle, dima i aerosoli, uključujući utvrđivanje osnovnih karakteristika (agresivnost, eksplozivnost, zapaljivost);
6. prisutnost štetnih mikroorganizama po vrstama;
7. štetna zračenja osim jonizirajućih:

Član 21.

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o obaveznim periodičnim pregledima i ispitivanjima oruđa za rad, radnih i pomoćnim prostorija, kao i postupku i načinu vršenja tih pregleda i ispitivanja („Službeni list SRBiH“, broj:19/85) i Pravilnik o obliku i sadržaju isprava iz oblasti zaštite na radu („Sl. list SRBiH“, broj:30/85).

Član 22.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osam dana od dana objavljivanja u „Službenom listu SRBiH“.

Broj: 03/08-17-1687/90
7. januar 1991.godine
Sarajevo

Zamjenik predsjednika
Republičkog komiteta za
zdravstvo, rad i socijalnu zaštitu
Enes Gotovuša, s.p.